

Til samtlige kommunalbestyrelser og regionsråd

cc: KL og Danske Regioner

Slotsholmsgade 10
1216 København K
Telefon 72 28 24 00
oim@oim.dk

Sagsnr.
2017 - 5198

Doknr.
517325

Dato
04-04-2018

Orientering om ændring af reglerne om fortabelse af valgbarhed på grund af straf i den kommunale og regionale valglov

Ved dette brev orienteres samtlige kommunalbestyrelser og regionsråd om de ændringer af den kommunale og regionale valglov, der trådte i kraft den 1. april 2018.

Ændringerne følger af lov nr. 242 af 24. marts 2018 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om kommunale og regionale valg og lov om kommunernes styrelse (Reform af valgbarhedsområdet).

Ændringerne er indarbejdet i en ny lovbekendtgørelse af den kommunale og regionale valglov, se vedlagte og følgende link til Retsinformations hjemmeside: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200286>.

Det bemærkes, at borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skriftligt skal orientere medlemmerne af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet om ændringen af reglerne om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, herunder særligt de pligter, der påhviler medlemmerne i den forbindelse. Orienteringen skal ske senest den 1. maj 2018. For nærmere herom henvises til afsnit 3.3.6.

1. Ændringernes baggrund og formål

Lovændringerne udmønter en politisk aftale om en reform af valgbarhedsområdet, der i december 2017 blev indgået mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre, og som SF efterfølgende har tilsluttet sig.

Af den politiske aftale følger det, at Valgbarhedsnævnet nedlægges, og at der i stedet ved lov fastsættes objektive kriterier for, hvornår valgbarheden til kommunalbestyrelser og regionsråd fortages på grund af straf.

2. Hovedindholdet af de nye regler

De nye lovfæstede objektive kriterier for, hvornår valgbarheden til kommunalbestyrelser og regionsråd fortages på grund af straf, er fastsat med udgangspunkt i Valgbarhedsnævnets praksis. Med de nye regler er der dermed i vidt omfang tale om en videreførelse af den hidtidige praksis for fortabelse af valgbarhed på grund af straf.

I loven er det herefter fastsat, at en person ikke er valgbar på grund af straf, hvis

- den pågældende ved endelig dom er idømt ubetinget eller betinget frihedsstraf,

- den pågældende ved endelig dom er dømt til anbringelse i institution eller til forvaring efter straffelovens §§ 68-70, eller
- den pågældende ved endelig dom eller udenretslig vedtagelse ubetinget er fratrukket førerretten til et motordrevet køretøj efter færdselslovens § 126.¹

En person, der er ved endelig dom er idømt en af de ovennævnte straffe eller udenretsligt har vedtaget en ubetinget fratagelse af førerretten, er dermed ikke valgbar til kommunalbestyrelser og regionsråd.

Valgbarheden fortabes fra det tidspunkt, hvor dommen efter reglerne i § 4, stk. 2, i den kommunale og regionale valglov anses for endelig, eller fra datoen for den udenretslige vedtagelse. Som endelig dom anses en dom afsagt af Højesteret, en dom, hvor den almindelige ankefrist er udløbet, uden at anke er sket, og en dom, der ikke uden særlig tilladelse kan ankes til højere instans, og hvor enten den almindelige frist for indgivelse af ansøgning til Procesbevillingsnævnet er udløbet, uden at ansøgning er indgivet, eller Procesbevillingsnævnet har meddelt afslag på tilladelse til anke til højere instans.² En person, der på tidspunktet for fortabelsen af valgbarhed på grund af straf er medlem af en kommunalbestyrelse henholdsvis et regionsråd, er dermed samtidig udtrådt af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet fra dette tidspunkt.³

Det gælder som hidtil, at den dømte igen er valgbar, når der er forløbet 3 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet, eller i tilfælde af en betinget frihedsstraf eller ubetinget fratagelse af førerretten, når der er forløbet 3 år fra datoen for den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse. Som noget nyt kan betinget frihedsstraf dog aldrig føre til tab af valgbarhed ud over den funktionsperiode, hvor en person er dømt. Er straffen ubetinget fængsel over 6 måneder, eller er der idømt forvaring, er den dømte igen valgbar, når der er forløbet 5 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet.⁴ For nærmere om beregning af perioden, hvor valgbarheden er fortabt på grund af straf, henvises til afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

Det er som hidtil altid muligt at stille op til kommunale og regionale valg uanset manglende valgbarhed på grund af straf.⁵ Opnår en opstillet kandidat valg, kan vedkommende indtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den funktionsperiode, som vedkommende er valgt for. På samme måde kan et medlem genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, hvis medlemmet er udtrådt, fordi vedkommende har mistet sin valgbarhed på grund af straf, og perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for funktionsperioden.⁶ I begge tilfælde varetager stedfortræderen hvervet i den mellemliggende periode. For nærmere herom henvises til afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

3. Praktisk håndtering af sager om fortabelse af valgbarhed på grund af straf

3.1. Kommunalbestyrelses- og regionsrådsmedlemmers pligter

Hvis et medlem af en kommunalbestyrelse henholdsvis et regionsråd på valgdagen ikke er valgbart på grund af straf, eller hvis medlemmet efter valgdagen mister sin

¹ Jf. § 4, stk. 1, i den kommunale og regionale valglov.

² Jf. § 4, stk. 2, i den kommunale og regionale valglov.

³ Jf. § 101, stk. 4, 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

⁴ Jf. § 4, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov.

⁵ Jf. § 4, stk. 4, i den kommunale og regionale valglov.

⁶ Jf. § 101, stk. 6, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

valgbarhed på grund af straf, skal medlemmet give underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om dette og om, at medlemmet derfor ikke kan indtræde eller er udtrådt af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet.⁷

3.1.1. Underretning om fortabelse af valgbarhed på grund af straf

Et medlem, der *på valgdagen ikke er valgbart på grund af straf*, skal forud for det konstituerende møde give skriftlig underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om, at medlemmet ikke er valgbart på grund af straf og derfor ikke kan indtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Underretningen skal omfatte dokumentation for straffen, f.eks. kopi af den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse. Underretningen skal gives til den siddende borgmester henholdsvis regionsrådsformand.

Et medlem, der forud for valgdagen ved endelig dom er idømt eller udenretsligt har vedtaget en straf, som medfører tab af valgbarhed, og hvor der på valgdagen endnu ikke er forløbet den periode, hvor valgbarheden er fortabt på grund af straffen, skal dermed give underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om dette. Det bemærkes, at en betinget frihedsstraf ikke kan føre til tab af valgbarhed ud over den funktionsperiode, hvor den pågældende er dømt. En person, der er idømt en betinget frihedsstraf i den funktionsperiode, der ligger umiddelbart forud for den, som den pågældende er valgt for, vil således kunne indtræde fra starten af funktionsperioden, dvs. 1. januar i året efter valgåret. En person vil i dette tilfælde kunne deltage i det konstituerende møde for nyvalgte medlemmer, der tiltræder – og dermed skal være valgbar – pr. 1. januar. For nærmere om, hvilke straffe der fører til tab af valgbarhed, henvises til afsnit 2 ovenfor.

Underretningen skal gives forud for det konstituerende møde, dvs. før det medlem, der leder det konstituerende møde, har erklæret mødet for åbent. For at kunne anses for rettidig skal underretningen være kommet frem til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden senest på dette tidspunkt, dvs. at underretningen f.eks. skal være modtaget med elektronisk post i kommunens henholdsvis regionens hovedpostkasse eller være kommet frem til borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens e-mailadresse, eller at den skal være afleveret til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden eller i kommunens henholdsvis regionens almindelige postkasse. Det er ikke en betingelse, at borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden faktisk har læst underretningen forud for det konstituerende møde, for at underretningen kan anses for rettidig.

Et medlem, der *efter valgdagen mister sin valgbarhed på grund af straf*, skal forud for det førstkommende møde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet eller et udvalg give skriftlig underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om, at medlemmet ikke er valgbart på grund af straf og derfor er udtrådt af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Underretningen skal omfatte dokumentation for straffen, f.eks. kopi af den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse.

Et medlem, der efter valgdagen ved endelig dom idømmes eller udenretsligt vedtager en straf, som medfører tab af valgbarhed, skal dermed give underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om dette. For nærmere om, hvilke straffe der fører til tab af valgbarhed, henvises til afsnit 2 ovenfor.

⁷ Jf. § 101, stk. 1 og 2, i den kommunale og regionale valglov.

Underretning skal gives forud for det førstkommande møde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet eller et udvalg efter, at medlemmet har mistet sin valgbarhed på grund af straf. Er den pågældende medlem af et udvalg, hvor der afholdes møde før det førstkommande møde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, skal underretningen således ske forud for udvalgmødet. Der gælder samme regler for, om underretningen kan anses for rettidig, som beskrevet ovenfor. For nærmere om konsekvensen af et medlems manglende underretning, se nedenfor afsnit 3.1.3.

3.1.2. Begæring om at indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet

Når borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden i de situationer, der er omtalt i afsnit 3.1.1., modtager underretning fra et medlem om, at medlemmet ikke er valgbart på grund af straf, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden konstatere, om valgbarheden i overensstemmelse med medlemmets underretning og den fremlagte dokumentation er fortabt. Er det tilfældet, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden give medlemmet og de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skriftlig meddelelse om, at det pågældende medlem ikke er valgbart på grund af straf og derfor ikke er indtrådt eller er udtrådt.⁸ Meddelelsen til medlemmet, der ikke er valgbart, skal indeholde oplysninger om muligheden for efter begæring at indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet.⁹ Se nærmere herom i afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

Hvis medlemmet ønsker at indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet, skal medlemmet skriftligt begære dette over for borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden senest 1 måned efter modtagelsen af borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse om, at det pågældende medlem ikke er valgbart på grund af straf.¹⁰ Det er dog kun muligt at indtræde eller genindtræde, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den funktionsperiode, som det pågældende medlem er valgt for.

Se nærmere om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse, herunder om beregning af den periode, hvor valgbarheden er fortabt, i afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

3.1.3. Manglende overholdelse af pligt til at give underretning om fortabelse af valgbarhed på grund af straf

Hvis et medlem ikke har overholdt sin pligt til at give underretning om, at medlemmet ikke er valgbart på grund af straf, kan medlemmet først indtræde eller genindtræde, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet med tillæg af den periode, hvor underretningspligten ikke har været overholdt.¹¹ Tillægsperioden udgør perioden fra seneste rettidige tidspunkt for medlemmets underretning frem til det tidspunkt, hvor medlemmet giver underretning. Får borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden på anden måde end ved medlemmets underretning kendskab til, at medlemmet har fortabt sin valgbarhed på grund af straf, beregnes tillægsperioden frem til det tidspunkt, hvor borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden får kendskab hertil. For

⁸ Jf. § 101, stk. 3, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

⁹ Jf. § 101, stk. 3, 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹⁰ Jf. § 101, stk. 6, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹¹ Jf. § 101, stk. 6, 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

nærmere om beregning af perioden for fortabelse af valgbarhed på grund af straf henvises til afsnit 3.3 nedenfor.

3.2. Stedfortræderes pligter

3.2.1. Underretning om fortabelse af valgbarhed på grund af straf

For stedfortrædere indtræder pligten til at give underretning om straf, der medfører tab af valgbarhed, først, når stedfortræderen indkaldes. Dette gælder, hvad enten stedfortræderen indkaldes midlertidigt eller permanent. Stedfortræderen skal forud for det førstkommende møde, som stedfortræderen indkaldes til, skriftligt underrette borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om, at stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf og derfor udtræder af stedfortræderlisten. Underretningen skal omfatte dokumentation for straffen, f.eks. kopi af den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse.¹² Underretningen skal gives til den siddende borgmester henholdsvis regionsrådsformand.

Pligten til at give underretning gælder således for såvel straf, der er idømt ved endelig dom eller udenretsligt er vedtaget *før valgdagen*, og hvor perioden for fortabelse af valgbarheden ikke er forløbet, som for straf, der er idømt ved endelig dom eller udenretsligt er vedtaget *efter valgdagen*.

Pligten til at give underretning gælder også i tilfælde, hvor en stedfortræder mister sin valgbarhed på grund af straf, mens stedfortræderen varetager hvervet for et medlem, der har forfald eller er udtrådt. Stedfortræderen skal i den situation forud for det førstkommende møde, som stedfortræderen indkaldes til, efter at stedfortræderen har mistet sin valgbarhed på grund af straf, give borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden den skriftlige underretning, der er nævnt i 1. afsnit.

Der gælder samme regler for, hvornår underretning anses for at være rettidig, som for medlemmers underretning om fortabelse af valgbarhed på grund af straf. For nærmere herom henvises derfor til afsnit 3.1 ovenfor.

Pligten til at underrette borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om, at stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf, indtræder som nævnt først, når stedfortræderen bliver indkaldt. Forud herfor har stedfortræderen ikke pligt hertil. For en stedfortræder, der aldrig indkaldes, vil underretningspligten således slet ikke indtræde. For stedfortrædere, der er indtrådt permanent i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, gælder samme regler som for medlemmer. For nærmere herom henvises til afsnit 3.2.3.

3.2.2. Begæring om at genindtræde på stedfortræderlisten

Når borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden modtager underretning fra en stedfortræder om, at stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden konstatere, om valgbarheden i overensstemmelse med stedfortræderens underretning og den fremlagte dokumentation er fortabt. Er det tilfældet, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden give stedfortræderen og de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skriftlig meddelelse om, at stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf og udtræder af stedfortræderlisten. Meddelelsen til stedfortræderen skal indeholde oplysninger om muligheden for efter begæring at genindtræde på sin plads på stedfor-

¹² Jf. § 101, stk. 8, 1. og 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

træderlisten, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet.¹³ Se nærmere herom i afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

Ønsker stedfortræderen at genindtræde på sin plads på stedfortræderlisten, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet, skal stedfortræderen skriftligt begære dette over for borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden senest 1 måned efter modtagelsen af borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse.¹⁴ Det er dog kun muligt at genindtræde på stedfortræderlisten, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den funktionsperiode, hvor den pågældende er stedfortræder.

En stedfortræder, som ikke kan indtræde, eller som udtræder på grund af straf, kan derimod ikke genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet og derved fortrænge en anden stedfortræder, der er indkaldt eller indtrådt. Stedfortræderen kan derimod efterfølgende indkaldes som stedfortræder i overensstemmelse med rækkefølgen på stedfortræderlisten, hvis der på ny bliver behov for at indkalde en stedfortræder.

Se nærmere om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse, herunder om beregning af den periode, hvor valgbarheden er fortabt, i afsnit 3.3 om borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens pligter nedenfor.

3.2.3. Særligt om stedfortrædere, der er indtrådt permanent i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet

For stedfortrædere, der er indtrådt permanent i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs § 104, fordi et medlem er udtrådt eller dør, herunder fordi et medlem er udtrådt på grund af medlemmets manglende valgbarhed på grund af straf, gælder samme regler som for medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet.¹⁵ Der henvises derfor til afsnit 3.1. Det bemærkes, at reglerne beskrevet i afsnit 3.1 alene finder anvendelse, så længe stedfortræderen er indtrådt i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet som permanent stedfortræder. Reglerne, der vedrører nyvalgte medlemmer, finder i sagens natur ikke anvendelse i denne situation.

3.3. Borgmesterens/regionsrådsformandens pligter

3.3.1. Skriftlig meddelelse til et medlem eller en stedfortræder, der ikke er valgbar på grund af straf

Når en borgmester henholdsvis regionsrådsformand modtager underretning fra et medlem eller en stedfortræder om, at medlemmet eller stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden konstatere, om valgbarheden i overensstemmelse med underretningen og den fremlagte dokumentation er fortabt.¹⁶ Har medlemmet eller stedfortræderen ikke i overensstemmelse med reglerne fremlagt dokumentation for den idømte eller vedtagne straf, kan borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden indhente en straffeattest til offentligt brug fra Rigspolitiet.¹⁷

¹³ Jf. § 101, stk. 8, 3. og 4. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹⁴ Jf. § 101, stk. 8, 5. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹⁵ Jf. § 101, stk. 9, i den kommunale og regionale valglov.

¹⁶ Jf. § 101, stk. 3, 1. pkt., og stk. 8, 3. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹⁷ Jf. § 101, stk. 11, i den kommunale og regionale valglov.

Når borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden på baggrund af oplysningerne om den idømte eller vedtagne straf sammenholdt med de lovfæstede kriterier for fortabelse af valgbarhed på grund af straf har konstateret, at medlemmet eller stedfortræderen ikke er valgbar, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skriftligt meddele dette til medlemmet eller stedfortræderen.

Valgbarheden fortabes med virkning fra datoen for den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse. Der skal således ikke foretage en skønsmåssig vurdering af, hvorvidt et medlem eller en stedfortræder har fortabt sin valgbarhed, da dette vil følge direkte af de lovfæstede objektive kriterier for, hvornår man ikke er valgbar på grund af straf, sammenholdt med den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse.

Borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse til medlemmet eller stedfortræderen må dog anses for en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er tale om en lovbunden afgørelse, som følger af de lovfæstede objektive kriterier for fortabelse af valgbarhed, og som baserer sig på medlemmets underretning om, at vedkommende har fortabt sin valgbarhed på grund af straf. Afgørelsen vil dermed være af konstaterende karakter.

Behandlingen af sagerne skal ske i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven samt øvrige forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Dette gælder også forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse. I praksis vil der på baggrund af medlemmets pligt til at fremlægge dokumentation for den idømte eller vedtagne straf som udgangspunkt ikke være behov for at indhente yderligere oplysninger, hvorfor der som udgangspunkt heller ikke vil være behov for at iværksætte partshøring af det pågældende medlem. Ved opfyldelse af begrundelsespligten over for det straffede medlem eller den straffede stedfortræder vil borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden kunne gøre brug af en standardiseret begrundelse med angivelse af de anvendte regler samt en henvisning til de oplysninger om den idømte eller vedtagne straf, som medlemmet eller stedfortræderen har oplyst borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om. Da borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens afgørelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, skal afgørelsen ikke ledsages af en klagevejledning.

3.3.1.1. Et medlems eller en stedfortræders manglende overholdelse af underretningspligt

Hvis en borgmester henholdsvis en regionsrådsformand på anden måde end ved medlemmets henholdsvis stedfortræderens underretning får kendskab til, at et medlem eller en stedfortræder ikke er valgbar på grund af straf, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden på samme måde som beskrevet ovenfor give meddelelse til medlemmet eller stedfortræderen. Der vil i den forbindelse være mulighed for, at borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden kan indhente en straffeattest til offentlig brug fra Rigspolitiet til brug herfor.

I modsætning til tilfælde, hvor et medlem eller en stedfortræder i overensstemmelse med reglerne selv giver underretning om, at vedkommende ikke er valgbar på grund af straf, vil der i dette tilfælde normalt være behov for at iværksætte partshøring, ligesom meddelelsen til medlemmet eller stedfortræderen skal være ledsaget af en individuelt udformet begrundelse efter forvaltningslovens regler med angivelse af de anvendte regler og de oplysninger om den idømte eller vedtagne straf, der er nødvendige for at fastslå, at medlemmet eller stedfortræderen ikke er valgbar.

3.3.1.2. Skriftlig meddelelse om muligheden for at indtræde eller genindtræde

Når borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden giver skriftlig meddelelse til det medlem eller den stedfortræder, der ikke er valgbar på grund af straf, skal der samtidig gives skriftlig meddelelse om muligheden for efter begæring at indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet eller på stedfortræderlisten, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet.¹⁸ Det skal fremgå af meddelelsen, hvornår den pågældende kan indtræde eller genindtræde (med datoangivelse), og at dette i givet fald forudsætter, at medlemmet eller stedfortræderen fremsætter begæring herom senest 1 måned efter modtagelse af meddelelsen fra borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden.

Et medlem, der ikke kan indtræde, eller som udtræder på grund af straf, kan efter begæring indtræde henholdsvis genindtræde, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet.¹⁹ En stedfortræder, der udtræder af stedfortræderlisten på grund af straf, kan tilsvarende efter begæring genindtræde på stedfortræderlisten, når perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet.²⁰ I alle tilfælde er det alene muligt at indtræde eller genindtræde, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den funktionsperiode, som den pågældende er valgt for, eller hvor den pågældende er stedfortræder.

Som udgangspunkt medfører en straf ikke tab af valgbarhed, når der er forløbet 3 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet. Betinget frihedsstraf kan dog aldrig føre til tab af valgbarhed ud over den funktionsperiode, hvor den pågældende er dømt. Er der tale om en dom om ubetinget fængsel over 6 måneder, eller er der idømt forvaring, er fristen 5 år. Fristen ved domme om betinget frihedsstraf regnes fra datoen for den endelige dom. Fristen ved domme om ubetinget frakendelse af førerretten regnes fra datoen for den endelige dom. Fristen ved en udenretslig vedtagelse af en ubetinget frakendelse af førerretten regnes fra datoen for den udenretslige vedtagelse.²¹

I tilfælde, hvor der er tale om straf, der er idømt ved endelig dom eller vedtaget *før valgdagen*, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden således give medlemmet skriftlig meddelelse om, hvornår den pågældende kan indtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den aktuelle funktionsperiode. Tilsvarende skal stedfortræderen gives skriftlig meddelelse om, hvornår stedfortræderen kan genindtræde på stedfortræderlisten. Hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, først udløber efter den aktuelle funktionsperiode, vil det være naturligt, at borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden giver medlemmet eller stedfortræderen meddelelse om, hvornår vedkommende igen er valgbar.

Er der tale om en straf, der er idømt ved endelig dom eller vedtaget *efter valgdagen*, skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden således give medlemmet eller stedfortræderen skriftlig meddelelse om, hvornår den pågældende kan genindtræde, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den aktuelle funktionsperiode. Dette gælder såvel for medlemmer, der kan genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, som for stedfortrædere, der kan genindtræde på stedfortræderlisten. Også i dette tilfælde vil det være naturligt, at borgmesteren hen-

¹⁸ Jf. § 101, stk. 3, 2. pkt., og stk. 8, 4. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

¹⁹ Jf. § 101, stk. 6, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

²⁰ Jf. § 101, stk. 8, 5. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

²¹ Jf. § 4, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov.

holdsvi regionsrådsformanden, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, først udløber efter den aktuelle funktionsperiode, giver medlemmet eller stedfortræderen meddelelse om, hvornår vedkommende igen er valgbar.

3.3.2. Meddelelse til de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet

Borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skal ud over at give meddelelse til det medlem eller den stedfortræder, der ikke er valgbar på grund af straf, give meddelelse til de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet.²²

Meddelelsen til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skal ikke indeholde oplysning om, hvilken straf det pågældende medlem eller den pågældende stedfortræder er idømt eller har vedtaget, men skal alene være en orientering til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet om, at medlemmet eller stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf og er udtrådt af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet henholdsvis er udtrådt af stedfortræderlisten. Det vil endvidere være naturligt, hvis meddelelsen indeholder oplysning om, hvornår medlemmet eller stedfortræderen kan indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet henholdsvis genindtræde på stedfortræderlisten.

3.3.3. Indkaldelse af stedfortræder ved medlems eller stedfortræders fortabelse af valgbarhed på grund af straf

Når et medlem udtræder, indtræder vedkommende stedfortræder efter reglerne i § 91 i den kommunale og regionale valglov i det pågældende medlems sted. Som nævnt ovenfor kan et medlem, der ikke er valgbart på grund af straf, efter begæring indtræde eller genindtræde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er forløbet inden for den funktionsperiode, som medlemmet er valgt for. I det tilfælde udtræder stedfortræderen, når medlemmet igen er valgbart.

Mister en stedfortræder sin valgbarhed på grund af straf på et tidspunkt, hvor stedfortræderen er indkaldt til at varetage hvervet for et medlem af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, udtræder stedfortræderen. Herefter indkaldes næste stedfortræder ifølge rækkefølgen på stedfortræderlisten.

Det forudsættes i alle tilfælde, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet ved konstateringen af, om betingelserne for indkaldelse af en stedfortræder efter § 104 er opfyldt, efterprøver, om stedfortræderen er valgbar og i øvrigt har ret til at indtræde.

Det bemærkes i øvrigt, at såfremt borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden inden for fristen på 1 måned efter borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens meddelelse til et medlem eller en stedfortræder, der ikke er valgbar på grund af straf, modtager begæring om at indtræde eller genindtræde, vil det være naturligt, at borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden orienterer kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet om dette. Den stedfortræder, der indtræder i den mellemliggende periode, får herved mulighed for at indrette sig herefter.

3.3.4. Delegation

De opgaver, der efter de nye regler påhviler borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden, skal varetages af borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden og kan

²² Jf. § 101, stk. 3, 1. pkt., og stk. 8, 3. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

ikke delegeres til kommunens henholdsvis regionens forvaltning. Der er dog ikke noget til hinder for, at forvaltningen på vegne af borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden f.eks. forbereder en sag til brug for den skriftlige meddelelse til medlemmet eller stedfortræderen og kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, som borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skal give, når et medlem eller en stedfortræder ikke er valgbar på grund af straf. Borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skal imidlertid selv underskrive meddelelsen.

3.3.5. Borgmesterens henholdsvis regionsrådsformandens manglede overholdelse af sine pligter

Sammen med de nye regler om fortabelse af valgbarhed på grund af straf indføres regler om, at en borgmester henholdsvis regionsrådsformand, der undlader at give et medlem eller en stedfortræder og de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skriftlig meddelelse om, at medlemmet eller stedfortræderen ikke er valgbar på grund af straf, kan pålægges tvangsbøder af de kommunale tilsynsmyndigheder (Ankestyrelsen og Økonomi- og Indenrigsministeriet), hvis de almindelige betingelser herfor er opfyldt.²³

Undladelsen af at udføre den lovbestedte handlepligt skal efter de almindelige regler i § 50 b i lov om kommunernes styrelse for anvendelsen af tvangsbøder fremstå med den fornødne klarhed, ligesom anvendelsen af denne sanktion skal være påkrævet frem for mindre indgribende foranstaltninger. Borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden vil således alene kunne pålægges tvangsbøder, hvis undladelsen af at give medlemmet eller stedfortræderen og de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skriftlig meddelelse fremstår med den fornødne klarhed, og hvis anvendelsen af tvangsbøder er påkrævet frem for mindre indgribende foranstaltninger.

3.3.6. Orientering til medlemmer og stedfortrædere om nye regler

Borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skal uden ugrundet ophold og senest 2 uger efter et afholdt kommunal- og regionalvalg skriftligt orientere de nyvalgte medlemmer om medlemmernes pligter i forbindelse med fortabelse af valgbarhed på grund af straf.²⁴ Tilsvarende skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skriftligt orientere en stedfortræder, der indkaldes, om stedfortræderens pligter i forbindelse med fortabelse af valgbarhed på grund af straf. Dette skal ske uden ugrundet ophold og senest på det første møde, som stedfortræderen indkaldes til. Dette gælder, hvad enten stedfortræderen indkaldes midlertidigt eller permanent.²⁵

I forbindelse med de nye reglers ikrafttræden skal borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden endvidere senest den 1. maj 2018 skriftligt orientere medlemmerne af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet om medlemmernes pligter i forbindelse med fortabelse af valgbarhed.²⁶

²³ Jf. § 50, stk. 3, 3. pkt., i lov om kommunernes styrelse, der i kraft af henvisningsbestemmelsen i regionslovens § 31 finder tilsvarende anvendelse for regionsrådsformanden.

²⁴ Jf. § 101, stk. 10, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

²⁵ Jf. § 101, stk. 10, 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov.

²⁶ Jf. § 5, stk. 7, i lov nr. 242 af 24. marts 2018.

3.3.7. Manglende rettidig udtræden medfører ikke beslutningers ugyldighed

Et medlems manglende rettidig udtræden berører ikke gyldigheden af kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets eller et udvalgs beslutninger.²⁷ Bestemmelsen omfatter både den situation, hvor et medlem ikke rettidigt giver underretning til borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden om, at medlemmet har fortabt sin valgbarhed på grund af straf, og andre tilfælde af ikke rettidig udtræden efter fortabelse af valgbarheden, f.eks. medlemmets flytning til en anden kommune henholdsvis region. Bestemmelsen gælder tilsvarende for en stedfortræder, der er indtrådt som midlertidigt eller permanent medlem.

3.3.8. Afsættelse og suspension af borgmestre og regionsrådsformænd

Ved Valgbarhedsnævnets nedlæggelse overføres Valgbarhedsnævnets kompetence i sager om afsættelse og suspension af borgmestre og regionsrådsformænd efter §§ 66 a-66 c i lov om kommunernes styrelse til Valgnævnet. Der ændres ikke på betingelserne for at afsætte eller suspendere borgmestre og regionsrådsformænd.

3.3.9. De nye reglers ikrafttræden

De nye regler finder anvendelse på alle spørgsmål om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, der er idømt ved endelig dom eller er vedtaget efter lovens ikrafttræden den 1. april 2018.²⁸

Endvidere finder de nye regler anvendelse på spørgsmål om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, der er idømt ved endelig dom eller er vedtaget forud for lovens ikrafttræden den 1. april 2018, men hvor spørgsmålet ikke er indbragt for Valgbarhedsnævnet inden den 1. april 2018.²⁹ Efter den 1. april 2018 har medlemmer, der ved endelig dom er idømt eller har vedtaget en straf, som fører til tab af valgbarhed, således pligt til at give borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden underretning herom, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, endnu ikke er forløbet. Dette gælder, uanset om straffen er idømt eller vedtaget før eller efter valgdagen den 21. november 2017. For nærmere om medlemmers pligt til at give underretning henvises til afsnit 3.1.

De nye regler vil endvidere finde anvendelse på spørgsmål om fortabelse af valgbarhed på grund af straf for en stedfortræder, der indkaldes efter den 1. april 2018. En stedfortræder, der indkaldes, har således pligt til at give underretning om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, endnu ikke er forløbet. Dette gælder ligesom for medlemmer, uanset om straffen er idømt eller vedtaget før eller efter valgdagen den 21. november 2017. For nærmere om stedfortræderes pligt til at give underretning henvises til afsnit 3.2.

4. Mere information

For nærmere oplysninger om baggrunden for og indholdet af lovændringerne kan henvises til bemærkningerne til lovforslaget (L 137, FT 2017-18):

http://www.ft.dk/ripdf/samling/20171/lovforslag/l137/20171_l137_som_fremsat.pdf

Eventuelle spørgsmål til dette orienteringsbrev kan rettes til Økonomi- og Indenrigsministeriets Valgenhed på adressen valg@oim.dk.

²⁷ Jf. § 104 a i den kommunale og regionale valglov.

²⁸ Jf. § 5, stk. 1, i lov nr. 242 af 24. marts 2018.

²⁹ Jf. § 5, stk. 2, i lov nr. 242 af 24. marts 2018.

Dette orienteringsbrev lægges på ministeriets hjemmeside.

Med venlig hilsen

Christine Boeskov
Valgkonsulent